

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 5. februar 2019
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Mads Møller Langtved
Sagsnr.: 2019-0037-0054
Dok.: 995844

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 32 vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven (L 95), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 28. januar 2019. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Marie Krarup (DF).

Søren Pape Poulsen

/

Mads Møller Langtved

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 32 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven (L 95):

”Vil ministeren redegøre for, om forfatteren i følgende eksempel har skadet danske interesser ved at udbrede kendskabet til de stalinistiske forbrydelser: En dansk forfatter ønsker at studere henrettelsespladsen ved Butovo uden for Moskva (titusinder af mennesker blev henrettet dér under Stalins Terror), han henvender sig til den russiske ambassade, som stiller ham materiale til rådighed og tilbyder ham en guide, når han kommer til Moskva, guiden arbejder for den russiske efterretningstjeneste, og forfatteren er klar over det, hjemme i Danmark skriver forfatteren en række artikler, hvor han inddrager de informationer, han har fået - Set i lyset af det nuværende lovforslag er forfatteren dobbelt skyldig: 1) han har samarbejdet med den russiske efterretningstjeneste; 2) han har viderebragt fakta og standpunkter, som den russiske efterretningstjeneste ønsker at få udbredt, og på den måde har han sat den russiske efterretningstjeneste i stand til at påvirke den danske debat (Det skal bemærkes, at den russiske ledelse og efterretningstjeneste er interesseret i at fordømme de stalinistiske forbrydelser og bl.a. har sørget for, at et stort kommunismens museum blev åbnet i Moskva, og at antikommunistiske forfattere (f.eks. Alexander Solsjenitsyn) er blevet skolepensum)?”

Svar:

1. Det bemærkes indledningsvis, at formålet med den foreslåede ændring af straffelovens § 108 ikke er at kriminalisere ytringer eller meningstilkendegivelser.

Formålet med lovforslaget er at styrke det strafferetlige værn mod udenlandske påvirkningsoperationer mod Danmark ved at gøre det klart, at det er strafbart at hjælpe eller sætte en fremmed efterretningstjeneste i stand til at virke inden for den danske stats område ved at samarbejde om at udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse.

For at der vil kunne straffes for ulovlig påvirkningsvirksomhed efter bestemmelsen i straffelovens § 108, skal en række objektive betingelser være opfyldt.

For det første skal der være tale om, at gerningsmanden har hjulpet eller sat en *fremmed efterretningstjeneste* i stand til at *virke inden for den danske stats område*.

For det andet skal der være tale om, at gerningsmanden har *samarbejdet* med den fremmede efterretningstjeneste om at *udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse*.

Der henvises til pkt. 3.3.1-3.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger for en nærmere gennemgang af ovennævnte gerningsmomenter.

Hvis disse betingelser er opfyldt, og bestemmelsen således objektivt set er overtrådt, er det yderligere en forudsætning for at ifalde straf, at de subjektive betingelser er opfyldt – dvs. at gerningsmanden har haft det fornødne forsæt, jf. den almindelige regel herom i straffelovens § 19.

Der henvises i den forbindelse til pkt. 3.3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger, hvor det bl.a. fremgår, at gerningsmanden skal have forsæt i relation til samtlige objektive momenter, der konstituerer forbrydelsen.

Der kan således med lovforslaget alene straffes for ulovlig påvirkningsvirksomhed efter straffelovens § 108, hvis gerningsmanden for det første havde forsæt til at hjælpe eller sætte en *fremmed efterretningstjeneste* i stand til at *virke inden for den danske stats område*, da gerningsmanden udførte sine handlinger. For det andet skal der være forsæt til at *samarbejde* med den fremmede efterretningstjeneste om at *udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse*.

Med forsæt sigtes der til alle forsætsgrader, som i dansk ret antages at udgøre direkte forsæt, sandsynlighedsforsæt og eventualitetsforsæt. For en nærmere beskrivelse heraf henvises til Kommenteret straffelov, Almindelig del, side 242-250, 10. omarbejdede udgave, af Vagn Greve, Poul Dahl Jensen og Gorm Toftegaard Nielsen, Jurist og Økonomforbundets Forlag, fra 2013.

Afgrænsningen mellem forsæt og uagtsomhed kan overordnet beskrives således, at det afgørende for vurderingen af, om gerningsmanden har haft forsæt til en forbrydelse, er, hvad gerningsmanden faktisk har tænkt og indset, mens det afgørende for uagtsomhedsbedømmelsen er, hvad gerningsmanden burde have tænkt eller indset. Det er ikke tilstrækkeligt for at ifalde straf efter straffelovens § 108, hvis gerningsmanden alene har handlet uagtsomt.

2. I forhold til det eksempel, der beskrives i spørgsmålet, bemærkes det, at der – for at de objektive betingelser for at ifalde straf er opfyldt – skal være tale om, at forfatteren har hjulpet eller sat en *fremmed efterretningstjeneste* i stand til at virke inden for den danske stats område ved at have *samarbejdet* med den fremmede efterretningstjeneste om at udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse.

Hvis de objektive betingelser for at ifalde straf efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 108 er til stede, bliver spørgsmålet, om forfatteren har haft det fornødne forsæt i relation til samtlige objektive momenter i bestemmelsen – dvs. at der har været tale om et *samarbejde* med en *fremmed efterretningstjeneste* om at *udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse*.

Som Justitsministeriet læser eksemplet, synes der umiddelbart ikke at være tale om et samarbejde med en fremmed efterretningstjeneste om at udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse. For så vidt angår kontakten til en ambassade i Danmark, der stiller materiale til rådighed, er der ikke tale om en *fremmed efterretningstjeneste*, mens det forhold, at forfatteren har fået en guide i et fremmed land, som arbejder for dette lands efterretningstjeneste, ikke synes at udgøre et *samarbejde* med efterretningstjenesten om at udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse.

Det bemærkes for god ordens skyld, at spørgsmålet om, hvorvidt der i en konkret situation har været et samarbejde mellem en person og en fremmed efterretningstjeneste om at udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse – og om den pågældende i givet fald har haft det fornødne forsæt hertil – i sidste ende vil være op til domstolene at vurdere. Det vil i den forbindelse være anklagemyndigheden, der skal løfte bevisbyrden for, at bestemmelsen i straffelovens § 108 er overtrådt, og for at gerningsmanden har haft forsæt i forhold til samtlige objektive momenter, der udgør forbrydelsens gerningsindhold.

3. Det skal endelig bemærkes, at strafansvar også forudsætter, at der ikke er tale om sædvanlig journalistisk virksomhed. Det er ved vurderingen af, om der er tale om sædvanlig journalistisk virksomhed, ikke afgørende, hvilken formel profession den pågældende person har. Dermed vil en også en for-

fatter kunne udøve almindelig journalistisk virksomhed, jf. nærmere herom pkt. 3.3.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.